

חוברת הרשמה לקליניקות למשפט ושינוי חברתי תש"פ

סטודנטים וסטודנטיות יקרים שלום,

בין התאריכים 19.6.30-19.6.13 תתקיים ההרשמה לקליניקות למשפט ושינוי חברתי לקראת שנת הלימודים תש"פ. **הרשמה מעבר למועדים אלו תעשה רק על סמך מקום פנוי.**

החינוך הקליני מהווה חוויה מעצבת לסטודנטים הנוטלים בו חלק. התהליך הלימודי בקליניקות מספק ללומדים בהן אפשרויות מרובות לבחון את יכולתו של המשפט לשמש ככלי לתיקון חברתי כמו גם הבנה מעמיקה של מגבלותיו של כלי זה, מעניק נסיון בעשייה משפטית פרקטית, בכתבת ניירות מדיניות והצעות חקיקה ובמחקר יישומי. אנו מאמינים כי התהליך זה מעצב עורכי דין מזן חדש – מודעים חברתית, מונעים לתרומה לכלל ומאמינים ביכולתם לשנות ולשפר את פני החברה.

במסמך שלפניכם מפורטות הקליניקות השונות ודרכי פעולתן. אנא קראו אותו בקפידה והירשמו לקליניקה המתאימה לכם. **הרישום לקליניקות** אינו אוטומטי ומותנה בקיום ראיון. **הרישום ייעשה באמצעות פנייה בדואר אלקטרוני למרכז/ת הקליניקה הנמצאת בעדיפות הראשונה שלכם** (פרטי הקשר יפורטו בהמשך מסמך זה). הפנייה צריכה לכלול את הפרטים הבאים: שם, תעודת זהות, שנת הלימודים בשנה הבאה, חוג נוסף אם קיים, דואר אלקטרוני, טלפון סלולרי וקורות חיים. כמו כן יש לציין את שלוש ההעדפות הראשונות על פי סדרן.

- מרכז/יות הקליניקות יפנו למועמדים לצורך קביעת מועד ראיון (אין קבלה באמצעות האתר).
- במקרים בהם מועמדים לא יתקבלו לקליניקה יועבר שמם על ידי המרכז/ת לעדיפות הבאה שלהם, ככל שנותר בה מקום.
- **תינתן עדיפות בכל קליניקה לסטודנטים שסימנו אותה בעדיפות ראשונה.**
- **העבודה המעשית בקליניקות לא תפחת מ-6 שעות שבועיות!**
- **הקבלה מותנית באישור מעבר שנת לימודים.**

כל קליניקה אשר צמוד לה סמינר מעניקה 8 נקודות זכות (4 קליניות, 4 סמינר) + נק"ז 1 עבור עבודת קיץ. הציון עבור החלק המעשי והסמינר יינתן ויירשם בנפרד בגליון הציונים. עם זאת, למעט במקרים חריגים קבלת ציון עובר ברכיב אחד היא תנאי לקבלת ציון גם ברכיב השני. הקליניקה למשפט ומדיניות חינוך והקליניקה ליישוב סכסוכים יינתנו ללא סמינר מלווה ויורכבו כל אחת מ- 5 נק"ז קליניות + נק"ז 1 עבור עבודת קיץ.

עבודת הקיץ מותנית בצרכי הקליניקה הרלוונטית. לידעתכם, הקליניקות מתוקננות כך שממוצע הציונים בחלק המעשי לא יעלה על 90.

בהצלחה לכולם!

לפרטים ושאלות ניתן לפנות לעו"ד הרן רייכמן, המנהל המקצועי של הקליניקות במייל law.haran@gmail.com

פמיניזם משפטי

(סמסטר א' תש"פ - סמסטר ב' תש"פ)

הקליניקה בוחנת כיצד החברה הישראלית, הנתפסת כחברה מודרנית, חילונית, דמוקרטית ושוויונית, מתייחסת לנשים החיות בה בתחומים שונים. האם באמת התקדמנו כברת דרך בכל הקשור לזכויות נשים וקידום השוויון המגדרי? או שמא מדובר באשליה של החברה המודרנית הליברלית? ומה תפקידו של המשפט בדרך לשוויון?

ננסה לענות על השאלות לעיל תוך כדי הפנמה תיאורטית ופעילות מעשית בנושאים שונים, כגון: נשים במקום עבודה, הגנה מפני תקיפה מינית במרחב הציבורי, אלימות כלכלית, התייחסות לנשים בבית המשפט לענייני משפחה ועוד.

במסגרת הקליניקה הסטודנטים/ות נחשפות/ים למדיניות, מנגנונים ומנהגים מושרשים הגורמים לפגיעה בזכויות נשים, הן ברמה האקדמאית והן ברמת השטח.

הסטודנטים/ות בקליניקה לוקחים/ות חלק במאבקים ציבוריים של ארגוני נשים, וכן מקדמים/ות דרך הכלי המשפטי, סוגיות הקשורות לזכויות נשים.

במפגש התיאורטי, אשר יועבר על ידי ד"ר אריאן רנן- ברזילי, יוצגו מגוון תיאוריות פמיניסטיות של המשפט תוך התמקדות בתרומה הייחודית של כל אחת מהן לפיתוחו של שיח פמיניסטי ביקורתי ומודע, תוך מתן דגש לשלל הזהויות המרכיבות את המגדר, הדילמות והאתגרים העולים בקידום השוויון המגדרי.

בפעילות המעשית, אשר תועבר בהנחיית עו"ד ורדית אבידן, עורכת דין מצטיינת בעלת נסיון רב בתחומי המשפט השונים, פמיניסטית אקטיביסטית, הפועלת למען קידום זכויות נשים דרך המשפט, ידון החיבור בין התיאוריה לעולם המעשי החברתי והמשפטי ויבחן את השפעתן בפועל של התיאוריות הפמיניסטיות.

ליצירת קשר ומידע נוסף:

עו"ד ורדית אבידן

Vardita80@gmail.com

קליניקת הסנגוריה הציבורית

(סמסטר ב' תש"פ-סמסטר א' תשפ"א)

הסניגוריה הציבורית היא יחידה במשרד המשפטים, האחראית על מתן ייצוג משפטי הולם לנאשמים ועצורים הזכאים לקבל סיוע של סניגור ציבורי, דהיינו, עורך-דין ששכרו והוצאותיו משולמים על-ידי המדינה. הסניגוריה הציבורית מעניקה ייצוג לכל אורך שלבי ההליך החל מהמעצר לצורך חקירה, דרך המשפט עצמו, וכלה בערעור ובהליכים השונים הנלווים להליך הפלילי. הקליניקה משלבת שיעורים עיוניים ועבודה מעשית.

החלק העיוני:

במסגרת החלק העיוני נדון בדילמות עימן מתמודד הסניגור, כפי שהן עולות מהפסיקה, מהחקיקה, מהספרות המקצועית ומסרטים שונים שממחישים דילמות אלה. נדון בתחומים של ניהול ההליך הפלילי, זכויותיהם של נאשמים וחשודים וחובות מקצועיות ואתיות של סניגורים. נדון בדילמות מתוך תיקים "חיים", נלמד טקטיקות הגנה יצירתיות על נאשמים וחשודים, וכן נתמודד עם ראיות מדעיות, ונלמד שלא כל מה שנחזה להיות מדעי הוא אכן כזה.

החלק המעשי:

במסגרת העבודה המעשית מצוות כל סטודנט לעורך-דין, המייצג נאשמים ועצורים בתיקים פליליים מטעם הסניגוריה הציבורית בערכאות השונות. במהלך שנת הלימודים מלווה הסטודנט את עורך-הדין ומסייע לו בעבודתו, במגוון רחב של מטלות. בין היתר, מתלווה הסטודנט אל עורך-הדין לדיונים בבית המשפט, לפגישות עם נאשמים ועם פרקליטים וכן עוזר לו בהכנת הגנתם של חשודים ונאשמים. עבודת הסטודנט בקליניקה זהה לעבודתו של מתמחה בפלילים ומקנה התנסות משמעותית וחשובה לקראת שנת ההתמחות.

בנוסף – הסטודנטים בקליניקה יזהו סוגיות מערכתיות הדורשות התערבות ושינוי, ויפעלו לשם תיקון מערכתי בסוגיות שייבחרו.

את הקליניקה ילווה סמינר מחקר הניתן על ידי ד"ר רביע עאסי, הבוחן סוגיות עקרוניות בתחום הפרוצדורה הפלילית ודיני הראיות.

הקליניקה מיועדת לסטודנטים משנה ג' ולסטודנטים משנה ב' שיתחייבו ללמוד קורס ב"דיון פלילי" בסמסטר א' תשע"ט.

ליצירת קשר ולמידע נוסף:

עו"ד שרון רינגר

sharonrin@justice.gov.il

הקליניקה לזכויות אדם

(סמסטר א' תש"פ – סמסטר ב' תש"פ)

בישראל קיימת חברה אזרחית ענפה אשר תחום זכויות האדם מהווה עיסוקה החברתי והמשפטי העיקרי. לצד זאת, הצורך להגן על זכויות האדם בכלל ועל זכויות תרבותיות בפרט, הולך וגדל. הפער בין אזרחי המדינה בני קהילות שונות הוא גדול, והפער בין בעלי כוח ואוכלוסיות מוחלשות הוא מן הגדולים בעולם, כשפער זה מתבטא גם בקשיי נגישות למשפט.

הקליניקה תסייע משפטית לפרטים המשויכים לקבוצות מוחלשות, למיעוט הלאומי הפלסטיני וכן לארגונים העוסקים בהגנה על זכויות אדם. הקליניקה תפעל לקידום והטמעת משפט זכויות האדם הבינ"ל במשפט הישראלי, בקידום ההגנה על הזכות לשוויון, הזכות לחופש ביטוי, הזכות לכבוד, זכויות חברתיות כלכליות וזכויות תרבותיות. בין היתר תתמקד הקליניקה בסיוע לחסרי מעמד, פליטים, ומבקשי מקלט בביסוס, הנגשת ומימוש זכויותיהם לרבות הסדרת מעמד, הזכות לבריאות (פיזית ונפשית), הזכות לדיור והזכות לביטחון סוציאלי.

הקליניקה תוביל את הטיפול בפונים המגיעים למרכז המסייע לחסרי מעמד בחיפה לרבות כאמור בסוגיות של מעמד, בריאות ועוד. הקליניקה פעלה בשנים האחרונות בסיוע לפליטים המגיעים ליוון ומתכוונת להמשיך פעילות זו גם בשנת הלימודים הקרובה במסגרתה נוסעים הסטודנטים ליוון לצורך סיוע לפליטים בתהליך בקשות המעמד שלהם.

עוד מתוכננת השנה עבודה על פרויקט משותף עם הוועד הציבורי נגד עינויים במסגרתו יבצעו הסטודנטים עבודת צפייה מחקר ומוניטורינג על הליכים בפני בית משפט צבאי. הקליניקה תמשיך ותעסוק בזכות לדיור, נושא אשר עד כה תפס נפח רחב מהפעילות שלה, ובמיוחד בתחום הדיור הציבורי וזכויות הדיירים המוגנים בנכסי רשות הפיתוח בחיפה ובעכו, בין בדרך של ייצוג פרטני ובין בעיסוק בסוגיות רוחב, כמו גם מעמדם של נכסי נפקדים.

ההשתתפות בקליניקה תאפשר לסטודנטים לעמוד על יחסי הגומלין בין המשפט הבינ"ל למשפט המקומי החוקתי והמינהלי, ולזהות כלים לפעילות במערכת המשפט המקומית אשר יותר ויותר הולכת ומכרסמת מההגנה על זכויות האדם וערכי הדמוקרטיה. הפעילות תתנהל באמצעות כלים שונים לרבות כתיבת ניירות מדיניות, ייצוג פרטני, עתירות משפטיות, דו"חות צללים ועוד. בין היתר נלמד גם על אודות מגבלות הכלים הקיימים בדיני זכויות האדם הבינ"ל והמקומיים ואיך הדבר משפיע על עיצוב המערכת המשפטית חברתית בישראל.

הקליניקה אם כך עוסקת במגוון רחב של נושאים הנוגעים לקשת הרחבה של זכויות אדם בחברה רב תרבותית כמו שלנו, תוך כדי חקירה מתמדת של התחומים בהם אפשר לחולל שינוי חברתי כזה או אחר באמצעות הכלים המשפטיים הקיימים ומתי אין די באלה, זאת מבלי לפסול יצירתיות בחיפוש אחרי כלים נוספים, בין מעולם המשפט הבינ"ל ובין מחוצה לו.

את הקליניקה ילווה סמינר מחקרי הניתן על ידי ד"ר איתמר מן, והוא יתרכז בזכויות אדם בעיני המשפט הבינלאומי ובין היתר בסוגיית הפליטות.

ליצירת קשר:

עו"ד סמר קודחה samar21qt@gmail.com

משפט, טכנולוגיה וסייבר

(סמסטר א' תש"פ – סמסטר ב' תש"פ)

אודות

בעידן הטכנולוגי כיום עולות שאלות משפטיות רבות ועוסקות בתחומים רבים כגון: הגנת הפרטיות ו-Big Data, קניין רוחני וזכויות אזרח, קניין רוחני וזכויות אדם, התקפות קיברנטיות וביטחון לאומי, זכויות יוצרים בעידן האינטרנט, אחריות ספקים לפגיעות ברשת ועוד. חלק מהשאלות המשפטיות הן חדשות לגמרי ולא זכו להתייחסות מלאה מהקהילה המשפטית בארץ ובעולם.

הקליניקה למשפט, טכנולוגיה וסייבר הינה ראשונה מסוגה בישראל, ופועלת במסגרת [המרכז למשפט וטכנולוגיה](#) להעצמה ושינוי חברתי בהיבטים שונים של טכנולוגיה, סייבר ומשפט.

פעילות

הקליניקה, באמצעות דיני הקניין הרוחני ודינים אחרים, פועלת להפקת ניירות עמדה, ניסוח הצעות חוק, ליווי משפטי של ארגונים ופעילות הסברה בתחומים שונים הנוגעים לקניין רוחני. בנוסף, הקליניקה מלווה פרויקטים שונים וביניהם פרויקט הנגשת ההשכלה הגבוהה, פרויקט הנגשה עברית בשיתוף עם הספרייה הלאומית, פרויקט טרור מקוון ופרויקט קריאטיב קומנס. על הפעילות בהרחבה ניתן לראות באתר.

הקליניקה היא קליניקה שנתית והנוטלים חלק בה לומדים סמינר אקדמי בנושא. את הקליניקה מובילה מאז הקמתה ד"ר עו"ד דלית קן-דרור פלדמן. המנחה האקדמי של הקליניקה הינו ד"ר דניאל-בן-אוליאל יהיה המנחה האקדמי של הקליניקה. רוחני

הנוטלים חלק בקליניקה לומדים סמינר יזמות טכנולוגית אצל ד"ר דניאל בן אוליאל. יזמות טכנולוגית מבוססת חברות הזנק (Start-up) היא כיום אחד מסימני ההיכר המסעירים ביותר של מדינת ישראל בעולם כולו. יזמות טכנולוגית ישראלית הפכה לא רק למנוע צמיחה כלכלי וטכנולוגי פורץ דרך, אלא למותג המבדל את מדינת ישראל כמאירת פנים וכמודל לחיקוי בעולם הרחב. הסמינריון יסקור את המודל היזמי טכנולוגי הישראלי במבט השוואתי תוך סקירת מודלים חלופיים. בתוך שך יסקרו האחריות המשפטית של היזם, שלבי גיוס ההון, המבנה המשפטי של קרנות הון סיכון וחממות טכנולוגיות וכן הערכת קניין רוחני בחברות הזנק.

הסמינר יעסוק גם בהיבט הקניין הרוחני הכרוך בתחום. באופן מסורתי, קניין רוחני נושא תפקיד מרכזי בהענקת הגנה כלכלית לממציאים. בעת הצורך, הקניין הרוחני יגן על ממציא באמצעות צווי מניעה או פיצויים בעת הפרת זכותו המשפטית של הממציא. ואולם, לקניין רוחני תפקיד נוסף ואקטיבי במיזמים, חברות הזנק וחברות עתירות ידע ככלל, והוא להוות עבורן מקור הון. בהקשר זה יסקרו שאלות הנוגעות באסטרטגית ניהול קניין רוחני ובפרט ברישום פטנטים ביזמות טכנולוגית, בדין ובנוהג.

למידע נוסף:

[עו"ד דלית קן-דרור פלדמן](mailto:dalitk@gmail.com)

[dalitkd@gmail.com](mailto:dalitk@gmail.com)

משפט ומדיניות חינוך

(סמסטר א' תש"פ – סמסטר ב' תש"פ)

הקליניקה למשפט ולמדיניות חינוך שואפת לקדם שיווין בחינוך, לצמצם פערים בחינוך בין מגזרים שונים בחברה הישראלית ולפעול לחיזוקו של החינוך הציבורי בישראל. כל זאת באמצעות ניסוח הצעות חוק, הגשת עתירות, גיבוש מסמכי מדיניות והעלאת מודעות בשיח הציבורי הישראלי.

הקליניקה ייצגה לאורך חמש שנות קיומה אלפי פונים (הורים ותלמידים) בנוגע לפגיעות שונות בתחום החינוך ומגישה בכל שנה עתירות מנהליות ועתירות לבג"ץ.

הקליניקה נטלה לעצמה בשנים האחרונות תפקיד מרכזי במאבק כנגד תופעות של הפרטה, הפליה והדרה במערכת החינוך. כך למשל עתירות שהגישה הקליניקה הובילו לקביעת סטנדרטים ראויים להליכי רישום לבתי ספר יסודיים, חטיבות ביניים ולתיכונים, תוך ביטול מדיניות רישום פסולה ברשויות שונות, לקביעת סטנדרטים בנוגע לגביית תשלומי הורים ועוד.

הקליניקה פועלת למימוש הזכות לחינוך של קבוצות מוחלשות ומודרות בחברה – מבקשי מקלט, חרדים המבקשים ללמוד בחינוך ממלכתי, המיעוט הערבי פלסטיני ועוד.

במסגרת הקליניקה פועלים הסטודנטים לצד עורך דין עתיר ניסיון ומשקיעים מאמצים מרובים בסוגיות כגון מניעת הפליה במערכת החינוך, תקצוב, שוויון, יוקר החינוך ועוד. בנוסף להליכים המשפטיים בהם עוסקת הקליניקה פועלת הקליניקה בפרויקטים מחקריים שונים כדי לקדם את הידע והשיח המשפטי בתחום מדיניות החינוך.

הקליניקה תקיים בתאריכים 18.8.19-5.9.19 למשך כשלושה שבועות מוקד פניות טלפוני לקראת ולאחר פתיחת שנת הלימודים. במועדים אלו, סטודנטים ידרשו לקחת חלק במוקד בנוכחות של 4 ימים בפקולטה עצמה.

את הקליניקה ינחה עו"ד הרן רייכמן. בשנה הקרובה תתנהל ללא סמינר מלווה.

ליצירת קשר ולמידע נוסף:

עו"ד הרן רייכמן

law.harar@gmail.com

קליניקה ליישוב סכסוכים

(סמסטר א' תש"פ – סמסטר ב' תש"פ)

הקליניקה ליישוב סכסוכים היא קליניקה חדשנית אשר מטרתה להעניק לסטודנטים ידע מעמיק וניסיון מעשי באפשרות לפתרון סכסוכים בדרך של מו"מ, תקשורת וגישור.

ההליך המשפטי הפורמלי מתאפיין פעמים רבות בכשלים מובנים כגון סרבול, עלויות כספיות גבוהות ופגיעה עמוקה ביחסים בין הצדדים. נוסף לכך, ההתדיינות המשפטית אינה מטפלת בשורשי המחלוקת בין הצדדים לסכסוך, כך שלעיתים גם מיצוי ההליך המשפטי, ואפילו זכייה בו, אינה מביאה לסיום המחלוקת ואף גוררת.

פתרון אפשרי לקשיים המוצגים לעיל נעוץ בקידום פתרון סכסוכים בדרכים אלטרנטיביות – גישור, יישוב סכסוכים, פתרון בעיות ועוד. הקליניקה תבקש להכיר לסטודנטים את דרכי הפעולה האלטרנטיביות, על יתרונותיהן וחסרונותיהן.

הקליניקה תפעל להקניית כלים לפתרון לפתור סכסוכים בין-קהילתיים ופנים-קהילתיים שונים בקרב אוכלוסיות מוחלשות באמצעות הליכי גישור, ותעשה שימוש בכלים של יישוב סכסוכים גם לקידום ולהעצמתן של הקהילות באופן רחב. הקליניקה תפעל לקדם הליכי גישור בין קהילות מוחלשות לגורמים מוסדיים וכן תפעל לשינוי מדיניות בתחומי העיסוק של הקליניקה.

בין השאר, יתרגלו הסטודנטים גישורים בסימולציות בכיתה, ישתתפו בגישורי אמת בנושאים שונים (בליווי מגשר בכיר), ישתתפו בפרוייקטים קהילתיים המצריכים מיומנויות גישור, ויסייעו בהפצת השפה והגישה הגישורית.

דוגמאות לפרוייקטים בהם עסקנו במהלך השנה הקודמת : גישור בין דיירים בבניין שהוכרז כ"מבנה מסוכן", קידום תקצוב מרכזי הגישור הקהילתיים הפועלים היום בארץ, סיוע בהקמת בית המשפט הקהילתי בחיפה, הנחיית סדנאות בתחום הגישור, מיפוי צרכים בקרב מבקשי מקלט ועוד. חלק מן הפרוייקטים מתקיימים באוניברסיטה, וחלקם מחוץ לה.

טרם פתיחת שנת הלימודים (התאריכים יפורסמו בהמשך) יעברו הסטודנטים בקליניקה "קורס גישור" בן 60-72 שעות (10-12 מפגשים) שבסופו יקבלו תעודת מגשר. הקורס יאפשר להטמיע אצל הסטודנטים את שפת הגישור לפני תחילת הפעילות המעשית בקליניקה. נוכח העלויות הגבוהות של קורס הגישור עבור הפקולטה, הסטודנטים הנרשמים לקליניקה נושאים במחויבות מיוחדת לסיים את הקליניקה בהצלחה ובהתמדה.

את הקליניקה תנחה מגשרת, עו"ד ועו"ס דנה גילה. הקליניקה תתנהל בשנה הקרובה ללא סמינר מלווה.

לפרטים והרשמה אנא צרפו קורות חיים ומכתב מלווה קצר המסביר את רצונכם להשתתף בקליניקה זו ושלחו לכתובת המייל:

dana.giloh@gmail.com

קליניקה למימוש זכויות אדם באמצעות המשפט האזרחי

(סמסטר א' תש"פ – סמסטר ב' תש"פ)

הקליניקה למימוש זכויות אדם באמצעות המשפט האזרחי היא קליניקה חדשנית שמטרתה להעניק כלים – עיוניים ומעשיים – שיאפשרו למשתתפי הקליניקה לפעול לקידום זכויות אדם, בעיקר בקרב אוכלוסיות מוחלשות, באמצעות המשפט האזרחי – הליכים נזיקיים, תובענות ייצוגיות, סעדים בגין פגיעה בזכויות צרכניות, בגין קיפוח בחוזים אחידים ועוד.

הניסיון המצטבר בעריכת דין חברתית מלמד כי הכלים הסטנדרטיים של המשפט הציבורי והפלילי אינם נותנים מענה מספק ושלם לפגיעה בזכויות האדם, בין בשל מגבלות מהותיות על קשת הסעדים האפשרית, הן מטעמים הנוגעים לסדרי הדין והראיות. לדוגמה, בעוד שההליך הציבורי מכוון לעתים קרובות על ידי שיקולי מניעה (או ענישה), והסעדים בו מוגבלים (בעיקר בהליך המינהלי) לסעדי מנע הצופים פני עתיד, הליכי המשפט האזרחי מעניקים כוח רב יותר לפרט הנפגע, הן מבחינת השליטה על ההליך, הן מבחינת הכוח לזכות בתרופה על פגיעות עבר (לדוגמה, באמצעות סעדי פיצוי והשבה) וזאת בנוסף לאפקט ההרתעתי של הסעד האזרחי על התנהלות הרשות הציבורית בעתיד (לדוגמה, פיצוי עונשי בגין מעצר שווא)..

ההבנה כי הפגיעה בזכויות אדם ובאוכלוסיות מוחלשות עלולה להתרחש לא רק על ידי גופים ציבוריים אלא גם על ידי גופים פרטיים עתירי כוח, מחזקות את הצורך במתן הגנה אזרחית ל"אזרח הקטן" מפני ניצול לרעה של פערי כוחות לצורך זכייה ביתרון לא הוגן, טיפול לא הוגן בגביית חובות כספיים, שלילה או עיכוב של זכויות לכספי ביטוח, ופגיעות צרכניות אחרות באוכלוסיות רחבות, לעיתים מוחלשות. הקליניקה תעניק לסטודנטים ידע מעמיק – עיוני ומעשי – שיסייע להם בהפעלת סוללת התרופות האזרחית, תוך כדי הבנה והיכרות עם היתרונות (והחסרונות) שיש להליכים אזרחיים ככלי לקידומן של זכויות אדם – הן למול רשויות ציבוריות, והן למול גופים אזרחיים.

את הקליניקה ילווה סמינר בדיני נזיקין ושינוי חברתי של ד"ר שגית מור.

דרישת קבלה – ציון עובר בדיני חוזים ודיני נזיקין בתחילת שנת הלימודים הבאה.

לפרטים והרשמה:

עו"ד רעות כהן, reutc.law@gmail.com

הקליניקה לזכויות המיעוט הערבי-פלסטיני בישראל

סמינר קליני

(סמסטר א' תש"פ – סמסטר ב' תש"פ)

השסע הלאומי בישראל הוא קרוב לוודאי השסע המכונן של החברה הישראלית. הוא מקיף, רגיש, שנוי במחלוקת עמוקה, והוא כולא בתוכו מתחים פנימיים (טענות נישול ואפליה) ומתחים חיצוניים (התחדדותו של השסע בצל הסכסוך המדמם הישראלי-פלסטיני והישראלי-ערבי).

מטרתה של הקליניקה היא ללבן – אקדמית ומקצועית-פרקטית – סוגיות משפטיות מרכזיות הנוגעות לשסע הזה, זאת בשלוש דרכים: עבודה עם ארגוני זכויות אדם בתיקים שונים; דיונים קבוצתיים בכיתה; וכתובת סמינר מחקרי.

בכיתה וכן בצוותי העבודה אנחנו מקיימים דיון פתוח, שבו כל אדם ודעותיו, וכל משתתף תורם לדיאלוג שאנחנו שואפים שיהיה כן ומעמיק. עיקר הדגש בדיון הוא על הצד האקדמי. אנחנו מנסים להבין כיצד המשפט הישראלי משמש כלי כפול: ביטוי למדיניות הציבורית של המדינה וזרועותיה (על הדינמיקה המופיעה במדיניות זו מעת לעת), וככלי לשינוי חברתי, שאותו מבקשים לגייס ארגוני זכויות אדם המתעניינים במיעוט הערבי-פלסטיני.

חשובה לנו ההבהרה הבאה. אחד הרעיונות החשובים של הקליניקה הוא שפעולות בגדרה נשענות על הסכמות חלקיות להבדיל מהסכמות מלאות, וכי פעולה משותפת ביחס למוסכם אינה מכשירה או מעלימה את שאינו מוסכם. כך למשל, קיימת מחלוקת עמוקה בין אזרחים יהודים וערבים ביחס לאופייה הלאומי של ישראל. זו מציאות מתמשכת ויציבה למדי. הקליניקה פועלת בתוך "התווך" המשותף הקיים על אף המחלוקת: הבטחת השוויון "ללא הבדל דת גזע ומין" "ופיתוח הארץ לטובת כל תושביה"; משמע, איתור קיומם של תחומי הדרה וקיפוח שאינם מתיישבים עם ערכיה של מדינה יהודית ודמוקרטית, וחיפוש אחר דרכים משפטיות לשנות או למתן את אותם תחומים.

על בסיס תפיסה זו בוחרת הקליניקה תיקים שונים של ארגונים שונים ובהם היא מסייעת במחקר, בחשיבה משפטית ובכתיבה משפטית לעורכי הדין המובילים את אותם תיקים. עסקנו בעבר בישובים בלתי מוכרים, בהפליה בחינוך, בהגבלות על גיל הכניסה לאוניברסיטאות, בתיוג אזרחים ערבים בשדות התעופה, בוועדות קבלה לישובים קהילתיים, בחופש הביטוי בחברה משוסעת, בנשים ערביות וגברים ערבים בשוק התעסוקה, וברצח נשים ערביות על-ידי קרובי משפחה. מעבר לכל אלה נכתבת על ידי משתתפי הקליניקה עבודה סמינריונית על אחת מהבעיות/סוגיות שאותה אנו פוגשים בקליניקה. ליצירת קשר למידע נוסף:

ד"ר אילן סבן

isaban@law.haifa.ac.il